

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มา และความสำคัญของปัญหา

การเปิดเสรีทางการเงิน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 ได้ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยขยายตัวเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศเป็นไปอย่างเสรีกว่าเดิม กล่าวคือ ทำให้เงินทุนระหว่างประเทศสามารถเคลื่อนย้ายอย่างรวดเร็วไปสู่แหล่งลงทุนที่มั่นคงและให้ผลตอบแทนที่ดี จึงส่งผลให้เงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิจากต่างประเทศของประเทศไทยมีปริมาณสูงขึ้นเป็นลำดับ ถึงแม้ว่าสถาบันการเงินจะสามารถระดมเงินออมจากประชาชนได้เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการลงทุนที่ขยายตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในช่วงปี พ.ศ. 2539 อัตราการออมของประเทศไทยมีร้อยละ 35.1 ของผลิตภัณฑ์รวมภายในประเทศ ขณะที่อัตราการลงทุนของประเทศไทยมีร้อยละ 42.2 ของ GDP ก่อนที่จะเกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2542) ทำให้ผู้ประกอบการต่าง ๆ ต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก และจากการที่เศรษฐกิจของประเทศไทยขยายตัวอย่างรวดเร็วนี้เอง ทำให้ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจ จนทำรัฐบาลให้ต้องประกาศใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวในเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อสถาบันการเงินของประเทศไทยจำนวนมาก อันเนื่องจากหนี้เสียและการขาดสภาพคล่องทางการเงิน ส่งผลให้ไทยต้องขอรับความช่วยเหลือทางการเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศในเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2540 โดยทางการได้ดำเนินนโยบายการเงินอย่างเข้มงวดเพื่อชลอการเร่งตัวของอัตราเงินเฟ้อ และการอ่อนตัวของค่าเงินบาท ซึ่งส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยในประเทศเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งสถาบันการเงินที่เหลืออยู่ได้มีเกณฑ์การพิจารณาปล่อยสินเชื่อที่เข้มงวดขึ้นมากจึงก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการโดยตรง โดยเฉพาะผู้ผลิตที่เป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่หลาย ๆ บริษัทจึงต้องประสบปัญหาขาดทุนและล้มละลายไปในที่สุด

จากปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจนี้ ทำให้อาณาจักรหันมาให้ความสำคัญและสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เนื่องจากรัฐบาลได้ตระหนักถึงความไม่สมดุลในการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ การผลิตจำนวนมากเพื่อลดต้นทุนจากการประหยัดจากขนาดการผลิต (Economics of scale) โดยอาศัยข้อได้เปรียบในการแข่งขันจากแรงงานราคาถูก(คุณภาพแรงงานต่ำ) โดยพึ่งพาทุนและเทคโนโลยีจากการนำเข้าสูง ทำให้ประเภทสินค้าที่ผลิตออกจำหน่ายมีลักษณะ

กระจุกตัว (Mono-cultural Product) ดังนั้นเมื่อประเทศต้องก้าวออกจากยุคเศรษฐกิจแบบเก่ามาสู่ยุคเศรษฐกิจใหม่ที่เน้นการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต สินค้าให้มีความหลากหลาย ตรงกับความต้องการตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นจากระดับประเทศสู่ระดับโลก ทำให้ขบวนการผลิตต้องปรับตัวให้สามารถยืดหยุ่นได้ รวดเร็วตามความต้องการตลาด โดยอาศัยความได้เปรียบจากความรู้ นวัตกรรม คุณภาพการผลิตด้วยต้นทุนที่ต่ำ แทนการใช้ข้อได้เปรียบจากแรงงานราคาถูกเช่นในอดีต ทำให้ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้รับความสนใจและถูกนำมาใช้เป็นแกนในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างจริงจัง เพราะนอกจากธุรกิจเหล่านี้จะเป็นแหล่งรองรับการจ้างงานจำนวนมากที่กระจายอยู่ทั่วประเทศแล้ว ธุรกิจขนาดเล็ก ยังมีความคล่องตัวที่สามารถผลิตสินค้าและบริการที่มีความหลากหลาย และมีความยืดหยุ่นที่จะปรับตัวตามความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ธุรกิจส่วนใหญ่ก็ยังไม่ต้องพึ่งพาการนำเข้ามาก เนื่องจากส่วนใหญ่จะอาศัยวัตถุดิบในท้องถิ่น จึงก่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ฝีมือแรงงานและการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่เพื่อสนับสนุนหรือลดต้นทุนการผลิตอย่างแท้จริง

สำหรับในประเทศไทย วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ถือได้ว่ามีขนาดใหญ่มาจากข้อมูลของกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เมื่อปี พ.ศ. 2542 พบว่ามีอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม จำนวน 128,350 ราย มากกว่าร้อยละ 98 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด และจากผลการสำรวจสถานประกอบการที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ.2539 พบว่าสถานประกอบการทุกประเภทจำนวน 854,064 ราย มีกิจการที่เป็น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยใช้เกณฑ์การจ้างงานไม่เกิน 200 คน กว่าร้อยละ 99.7 ของจำนวนกิจการทั้งหมด และประมาณร้อยละ 40 เป็นวิสาหกิจขนาดเล็กมากซึ่งอยู่นอกระบบไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ส่วนข้อมูลจากธุรกิจจดทะเบียนกระทรวงพาณิชย์ในรอบบัญชีปี 2542 พบว่ามีผู้ประกอบการที่มีทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 5 ล้านบาท จำนวน 369,732 ราย คิดเป็นร้อยละ 90 ของผู้ที่จดทะเบียนทั้งหมด จำนวน 409,471 ราย โดยเป็นนิติบุคคลที่ขึ้นแบบรอบบัญชี ปี 2542 กับกรมสรรพากร (ภ.ง.ด.50) ที่มีทุนจดทะเบียนไม่เกิน 5 ล้านบาท จำนวน 194,245 ราย คิดเป็นร้อยละ 85 ของผู้ประกอบการที่ขึ้นเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ทั้งหมด 227,126 ราย

เมื่อรัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนา วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จึงได้ให้กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลักมีหน้าที่รับผิดชอบ โดยได้มีการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ.2543 และมีมาตรการเพื่อสนับสนุน

ทางการเงินให้แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีกระทรวงการคลังเป็นผู้รับผิดชอบ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ.2544 ให้ออกมาตรการทางภาษีอากรเพื่อสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนเงินทุน ปัญหาการขาดแคลนความสามารถในการแข่งขันและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และปัญหาการขาดแคลนเทคโนโลยี ซึ่งมาตรการดังกล่าวประกอบด้วย 3 มาตรการ คือ มาตรการการปรับลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล มาตรการการให้หักค่าเสื่อมราคาในอัตราพิเศษสำหรับสินทรัพย์ประเภทคอมพิวเตอร์ เครื่องจักรโรงงาน และมาตรการการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับธุรกิจเงินร่วมลงทุน

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ จึงประสงค์ที่จะศึกษาถึงบทบาทของมาตรการทางภาษีอากร ที่มีต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในด้านการบรรเทาภาระภาษีและเพิ่มอัตราผลตอบแทนของธุรกิจ ด้านการส่งเสริมและขยายการลงทุน ด้านการกระตุ้นให้เกิดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ ในการผลิตและพัฒนา เพื่อใช้เป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ถึงผลของการใช้มาตรการทางภาษี และเป็นแนวทางในการเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง กฎหมาย วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการทางภาษี ช่วยให้มาตรการภาษีสามารถสนับสนุนและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เติบโตและเข้มแข็งขึ้นเป็นฐานรายได้ภาษีอากรของรัฐที่จะมีขนาดและความสำคัญเพิ่มมากขึ้น และทำให้ธุรกิจเหล่านี้ เป็นแกนในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างจริงจังต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์สำคัญของการศึกษา

- 1) เพื่อทดสอบความรู้และความเข้าใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีต่อมาตรการทางภาษีอากร
- 2) เพื่อทราบถึงทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทของมาตรการทางภาษีอากรที่มีต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในด้านอัตราผลตอบแทนของธุรกิจ ด้านการส่งเสริมและขยายการลงทุน ด้านการกระตุ้นให้เกิดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ ในการผลิตและบริหารกิจการ
- 3) เพื่อศึกษาถึงทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของมาตรการทางภาษีอากร

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้รับจากการศึกษา เป็นเครื่องชี้วัดถึงบทบาทของมาตรการทางภาษีอากรในการสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการปรับปรุงให้มาตรการทางภาษีอากร สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และทราบถึงระดับความรู้และความเข้าใจของผู้ประกอบการที่มีต่อมาตรการทางภาษีอากร รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค

ของการนำมาตรการทางภาษีอากรมาใช้ในทางปฏิบัติ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการเสนอแนะปรับปรุงและแก้ไขวิธีการปฏิบัติ ข้อกฎหมาย การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ของหน่วยงานสรรพากรแก่ผู้ประกอบการเพื่อให้มาตรการภาษีบรรลุดัชนีประสงค์ในการช่วยบรรเทาภาระภาษีและลดต้นทุนแก่ผู้ประกอบการ เป็นการจูงใจให้ผู้ประกอบการขยายการลงทุนเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจต่อไป

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาจากผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในท้องที่ การจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 ในเขตความรับผิดชอบ 11 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอสันทราย สันกำแพง คอยสะเก็ด แม่ริม แม่แตง พร้าว ไชยปราการ ฝาง แม่สาย เชียงดาว อำเภอเวียงแหง และ กิ่งอำเภอแม่ออน ซึ่งทำการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 ราย โดยเก็บจากกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลาง 30 ราย กลุ่มวิสาหกิจขนาดย่อม 70 ราย

1.5 นิยามศัพท์

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนตรงกันในความหมายของคำบางคำที่ผู้วิจัยต้องการให้มีขอบเขตเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระนี้เท่านั้น และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในคำศัพท์เฉพาะทางด้านภาษีอากร ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมคำเฉพาะและคำศัพท์บางคำไว้ดังต่อไปนี้

วิสาหกิจขนาดกลาง หมายถึงกิจการการผลิต (Manufacturing) ที่มีการจ้างแรงงาน 50 - 200 คนและมีสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า 50 - 200 ล้านบาท กิจการค้าส่ง (Wholesale) ที่มีการจ้างแรงงาน 26 - 50 คนและมีสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า 50 - 100 ล้านบาท กิจการค้าปลีก (Retail) ที่มีการจ้างแรงงาน 16 - 30 คนและมีสินทรัพย์เกิน 30 - 60 ล้านบาท และกิจการบริการ (Service) ที่มีการจ้างแรงงาน 50 - 200 คนและมีสินทรัพย์ถาวรเกินกว่า 50 - 200 ล้านบาท

วิสาหกิจขนาดย่อม หมายถึงกิจการการผลิต (Manufacturing) ที่มีการจ้างแรงงานไม่เกิน 50 คนและมีสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 50 ล้านบาท กิจการค้าส่ง (Wholesale) ที่มีการจ้างแรงงานไม่เกิน 25 คนและมีสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 50 ล้านบาท กิจการค้าปลีก (Retail) ที่มีการจ้างแรงงานไม่เกิน 15 คนและมีสินทรัพย์ไม่เกิน 30 ล้านบาท และกิจการบริการ (Service) ที่มีการจ้างแรงงานไม่เกิน 50 คนและมีสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 50 ล้านบาท

มาตรการปรับลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมายถึงมาตรการกำหนดที่ให้อยู่บังคับ สำหรับกำไรสุทธิของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

สำหรับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งมีรอบระยะเวลาบัญชีเริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2545 เป็นต้นไป เฉพาะกรณีที่ผู้ประกอบการมีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่เกิน 5 ล้านบาท และมีกำไรสุทธิจากกิจการที่กระทำในรอบระยะเวลาบัญชีไม่เกิน 3 ล้านบาท

การคิดค่าเสื่อมราคา หมายถึงการกระจายต้นทุนการใช่อสังหาริมทรัพย์ออกไปตามอายุการใช้งานของสินทรัพย์ หรือ เป็นการเฉลี่ยค่าใช้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีที่กิจการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์นั้น ๆ โดยการเสื่อมสภาพของสินทรัพย์จะเป็นการเสื่อมสภาพจากการใช้งาน การล้าสมัย หรือการเสื่อมค่าของสินทรัพย์ที่เป็นตัวเงินจากเงินเฟ้อ

ผู้ประกอบการ หมายถึงผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในท้องที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2

สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 หมายถึงหน่วยจัดเก็บระดับจังหวัดมีสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาในความรับผิดชอบ 11 สำนักงานพื้นที่สาขา ประกอบด้วย

- 1) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาสันกำแพง (รวมหน่วยงานย่อยกิ่งอำเภอแม่ออน)
- 2) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาสันทราย
- 3) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาคอยสะเก็ด
- 4) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่ริม
- 5) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง
- 6) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาพร้าว
- 7) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาไชยปราการ
- 8) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเชียงดาว
- 9) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาฝาง
- 10) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่อาย
- 11) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเวียงแหง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved